

Nr 68.

Ankom till riksdagens kansli den 2 maj 1919 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändring i tiden för återbetalning av ett aktiebolaget svenska linberedningssällskapet tilldelat lån ävensom en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 14 mars 1919 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 235, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medgiva sådan ändring i de jämlikt riksdagens beslut år 1918 gällande villkoren för det aktiebolaget svenska linberedningssällskapet tilldelade lån å 225,000 kronor, att lånet må av bolaget återbetalas senast den 1 september 1919, med rätt likväl för Kungl. Maj:t att, om förhållandena därtill föranleda, dessförinnan omedelbart återfordra lånet.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

Sedan aktiebolaget svenska linberedningssällskapet hos Kungl. Maj:t hemställt om ett räntefritt förlagslån å 225,000 kronor till likvidering av ett utav sällskapet i samråd med folkhushållningskommissionen inköpt parti linfrö till säkerställande av 1918 års linutsäde och till uppmuntran av den inhemska linodlingen, avlät Kungl. Maj:t den 12 april 1918 i proposition nr 273 framställning i sådant syfte till riksdagen.

Enligt vad riksdagen anmält i skrivelse den 24 maj 1918, nr 250, anvisade riksdagen, med bifall till vad Kungl. Maj:t i nämnda proposition föreslagit, för beredande åt nämnda bolag av ett räntefritt lån att av bolaget återbetalas senast den 1 april 1919 samt i övrigt

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 10 saml. 43 häft. (Nr 68—69.)

under i huvudsak de av mig i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet tillstyrkta villkor såsom utgift för kapitalökning å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst, 225,000 kronor.

Genom beslut den 31 maj 1918 ställde Kungl. Maj:t det sålunda anvisade beloppet till nämnda bolags förfogande såsom räntefritt lån under vissa villkor, bl. a. att medel av lånet finge av bolaget lyftas endast i den mån bolaget enligt intyg av lantbruksstyrelsen använt motsvarande belopp till inköp av linfröutsäde för år 1918, att bolaget skulle vara skyldigt att senast den 1 april 1919 till statskontoret återbetala lyftat lånebelopp, att bolaget skulle för denna återbetalning ställa säkerhet, som godkändes av statskontoret, samt att bolaget skulle vara skyldigt att i mån av tillgång och till bolagets självkostnadspris samt utan villkor beträffande användningen av blivande skörd ställa linfröpartier till de hushållningssällskaps förfogande, som hos bolaget gjorde framställning därom för att i sin ordning tillhandahålla utsädesfröet åt odlare till högst samma pris, som bolaget betingade sig vid direkt försäljning av dylikt frö till odlare. Bolaget har sedermera den 19 september 1918 fått i statskontoret lyfta ifrågakomna lånebelopp.

Departementschefen har för egen del anfört:

»De villkor, som stadgats för tillgodonjutande av ifrågavarande lån, hava haft till syfte dels att tillförsäkra allmänheten största möjliga förmåner vid erhållande av linfrö, dels ock att bereda staten säkerhet för lånets återbetalande. I sistnämnda hänseende synas villkoren hava kommit att ställa sig onödigt betungande för bolaget. Att återbetala lånet till den 1 april 1919, såsom i lånevillkoren föreskrivits, torde nämligen på grund av opåräknad försening med färdigställande av bolagets linberedningsanstalt möta svårigheter, som vid villkorens bestämmande ej kunnat förutses, och ett uppskov med återbetalningen synes därför icke böra möta betänkligheter, helst som det naturligtvis bör åligga bolaget att fortfarande ställa säkerhet för lånet. På sätt ämbetsverken föreslagit torde terminen för återbetalning av lånet lämpligen böra bestämmas till senast den 1 september 1919, därvid rätt dock bör förbehållas Kungl. Maj:t att, om förhållandena därtill föranleda, dessförinnan omedelbart återfordra lånet.»

Motion.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 357 av herr *Lithander*, vari hemställts, att riksdagen vid bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 235 ville fastställa återbetalningstiden till senast den 1 mars 1920.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Utskottet har såväl av Kungl. Maj:ts förevarande framställning som den i ämnet väckta motionen övertygats om önskvärdheten och behovet av, att linberedningssällskapet i fråga erhåller anstånd med återbetalning av det sällskapet beviljade lånet. Rörande tidpunkten härför, vilken av Kungl. Maj:t föreslagits till den 1 september 1919, synes vad i motionen anförts och utskottet tillhandakomna upplysningar i övrigt ge vid handen framgå, att sällskapet i fråga eventuellt kan bliva i behov av längre anstånd med lånets återbetalning. Med hänsyn härtill anser utskottet, som emellertid icke kan tillstyrka, att, såsom motionären ifrågasatt, nämnda tidpunkt nu definitivt bestämmas till den 1 mars 1920, lämpligast att åt Kungl. Maj:t överlämnas rätt att, om omständigheterna skulle därtill föranleda, medgiva sällskapet ytterligare anstånd utöver den 1 september 1919 dock senast till den 1 mars 1920.

Utskottet.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning och i anledning av den i ämnet väckta motionen medgiva sådan ändring i de jämlikt riksdagens beslut år 1918 gällande villkoren för det aktiebolaget svenska linberedningssällskapet tilldelade lån å 225,000 kronor, att lånet må av bolaget återbetalas senast den 1 september 1919, med rätt likväl för Kungl. Maj:t, ej mindre att, därest omständigheterna skulle därtill giva anledning, medgiva nämnda sällskap anstånd med lånets återbetalning till senast den 1 mars 1920, än även att, om förhållandena därtill föranleda, dessförinnan omedelbart återfordra lånet.

Stockholm den 2 maj 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.